

Vegyestartalmu hetilap. — A megyei közigazgatási bizottság közlönye.

Majelen:

hetenként egyszer, csütörtökön.

Szerkesztői iroda:

Pleitz Fer. Pál könyvnyomdájában Nagy-Beeskerekben.

Előfizetési feltételek:

Egész évre 6 ft. | Félévre 3 ft. | Negyed évre 1 ft. 50 kr.

Hirdetések és mellékletek — utóbbiak a kincstári illetékekkel együtt 1 ft. 50 kral számítva — minden nyelven fölvetem a kiadóhivatalban. Kérlek az ígatási díjakat az ígatmányokkal együtt legelőbb szerda reggeli 10 óraig beküldeni, mivel azok különben tekintetbe nem vehetnek.

Hirdetések díjai:

a háromhasábos petitor első hirdetésnél 4 kr., többszörinél 3 kr. Kincstáriilleték minden egyes beigtatásért 30 kr.

Kiadóhivatal:

Pleitz Fer. Pál könyvnyomdájában Nagy-Beeskerekben, hova az előfizetési pénzek és ígatási díjak küldendők.

Előfizetési felhívás

„Torontál”
1882. évi II-dik negyedére.

Tisztelettel felkérjük előfizetőinket, hogy megrendeléseiket minél előbb megtenni sziveskedjenek, hogy a lap pontos szétküldésében fennakadás ne történjen.

Az előfizetési pénzek egyszerű postautalvánnyal a „Torontál” kiadóhivatalához (Pleitz Fer. Pál könyvnyomdájába) czimzendők.

Előfizetési árak:

Egész évre . . . 6 ft. — kr.

Fél évre 3 ft. — kr.

Negyed évre . . . 1 ft. 50 kr.

Nagy-Beeskerek, 1882. évi márczius 23-án.

A „Torontál” kiadóhivatala.

N.-Beeskerek, márczius 30.

—n.— Méltálatlan, igazságtalan váddal támadták meg Magyarországot a külföldi izgatók. Végig harsog nagy „Germania” területén azon eszevesztett kiáltás, hogy „Segítséget Magyarország a barbárság által agyon kinezott németeknek!”

Pedig ennek a magyarországi németnek absolute semmi baja, ha csak azt nem veszik bajnak, hogy az elemi csapások végtelen láncolata inséget teremtett ott, ahol ez a német eddig föltűnő vagyonosságnak, senki által nem zavart boldogságnak örvendett. Ezt a bajt pedig nem a magyar zudította a német nyakára; maga is görnyed alatta és elég fájón viseli el terhét.

És ez is csak mulékony baj, nagyobb az ország többi nemzetiségeinél, mert a német jóléte, takarékosága és földje rendkívüli termékenysége mindaddig még teljesen megmentette a nyomortól. Lesz

jobb idő, és azzal meg is jön ismét német ajku honpolgáraink egykori rendkívüli gazdasága.

Ez a remény nagyon is biztatja munkás németeket. Kibontakozván egykori nagy németi feudális viszonyaikból, nyomasztó szegénységök átkából, hazánk legdusabb földjén hajlékot, jólétet és szabadságot nyertek.

Egyenjoga a magyarral, a teljes alkotmányos szabadság áldásának élvezetében, mindaddig senki sem bántotta nyelvét, ősi szokását, vallását és iskoláját. Csak annyiban érzi, hogy már nem a nagy Németország „alattvalója”, hanem a független és szabad Magyarország polgára, hogy itt jólétek örvend és mit sem érez egykori hazája „vasmarku” kormányának hatalmaskodásaiból.

Tisztelegesen meg is becsülte magát mindaddig ez a németajku polgártárs magyarországi új hazájában? Hiven ragaszkodik a magyar elemhez, lelkesen rokonszenvez vele, szereti nyelvét, utánozza vitéségét, tud hazafias szellemet kifejteni, áldozatkész, ha hi a haza, és rettenthellenül ott állott a magyar mellett a szabadságharc gyilkos csatáiban. Testvéreké, honfitársakká váltak, kik teljesen megértvén a kölcsönös érdek-közösséget, áthatván a közös haza iránti lángoló szeretet által, elválaszthatatlannokká váltak oly annyira, hogy egyik a honfui erényekben, a haza iránti áldozatkészségben, a magyar érületben és az egyenjogu szabadság áldásában.

És azért indignatióval, elkeseredett megbotránkosással utasítják is vissza hazafias németek a berlini „Deutscher Schulverein” lázító üzelmét. Az elemi csapások terhétől képtelen lévén ez megmenteni „német testvéreit”, egyéb segítségének szükségessége itt fen nem forog.

Pedig mint törekedik felbujtogatni ezeket a mi derék németeket. Terjesztik ezrével a lázító rópiratokat és könyveket, eltántoritani törekedik a német községek a magyar nyelvet teljesen nem érő tanítóit, jegyzőit és kereskedőit és erővel az egyenlenség és a faji gyűlölet veszedelmes üszkét dobálják a békésen egymás mellett lakó honpolgárok közé.

Szidják a „renegátokat”, a „neophytok”-at, kik szerintök lelketlen speculá-

tiót üznek csalfa hazafiságukkal, a saját nemzetiségüket lelketlenül megtagadó torontáli „sváb-” és a trenseni „tót-lurkókat” pedig a hűtlenség vádjával illetik, kik „szinlelt magyar hazafiságuk örve alatt mindenütt ott állanak nyitott zsákkal, hol a magyar államnak elajándékozni való malacza van”, míg végre felhízza, meggazdagodva „egyaránt elárulják egy a magyart, valamint saját nemzetiségüket és az annyiszor megfosztott magyar hazát.

Ennyi méltálatlanság és igazságtalanság után valóban nem esoda, ha Torontál hazafias lelketű németei körében élénk forrongás keletkezett. Nincsen arra szükség, hogy ők, a magyar honpolgárok, a magyar faj védelmére keljenek. De arra mutatkozik hazafias meggyőződésökből kifolyólag igenis szükség, hogy a galádul megtámadott igazság érdekében erélyesen tiltakozzanak az olyan lelketlen izgatások ellen, melyek a testvéries szeretet köteleke által egybeolvasztott elemek egymásra való uszításnál egyebet nem czéloznak. Torontál lelkes németajku honpolgárainak igazságszeretelét nagyon is bántja azon körülmény, hogy miattuk, kiket itt szeretettel ápolnak, végig hurcolják a magyart a külföldön és rágalommal illetik az ország kormányát.

És azért nagy a mozgalom a torontáli német községekben. Óriási népgyűlést rendeznek, hogy itt ünneplésen kijelentsék azt: hogy nekik itt semmi bajuk, hogy ők szabadok, vallásukat, nyelvüket, szokásaikat, iskoláikat senki se bántja; hogy ők szeretik a magyart, hű fiait ezen áldott magyar hazájuknak; hogy a „Schulverein” segítségére nem szorulnak és hogy ennek bujtogatását mint egy szabad jogi állam dolgaiba való hivatatlan beavatkozást erélyesen visszautasítják. Ha lesz mit javítani sorsukon, majd megjavítatik ez törvényes, alkotmányos uton, a „Schulverein” közbenlépésére pedig per absolutum szükség nem lévén, ennek minden „insinuációját” határozottan perhorrescálják.

Talán majd csak észre tér ezután

ez a szászok által tétvra vezetett „Schulverein” is és nyugtot ad németeknek, kik ennél többet tőle nem is óhajtanak.

A mozgalom lelkes vezérei f. hó 25-én Leitich Antal, zsombolyai polg. iskolai igazgató elnöke alatt Csátádon, 26-án pedig Zsombolyán értekezlet tartottak, mely alkalommal határozatotott, hogy a torontáli németek Csátádon, Lenau születés helyén nagyszerű népgyűlést rendeznek, hogy ott megalkotván a „Schulverein”-nak szóló fejeletet, az annyi hévvel megindított bujtogatásnak mindenkorra utját szegjék.

Csátádot már csak azért is választották, hogy ott, Lenau, a nagy német költő születése helyén, kinek emlékeztét ugyanazon németek még csak néhány év előtt oly fényes ünnepélyvel megülöttek, mintegy kijelentsék, hogy ők ugyan tisztelői a német mivelttségnek és a német polgári erénynek: hogy ezen tiszteletök azonban hazafias magyar érületöket, magyar honpolgári erényeiket és a magyar nép és haza iránti tántoritatlan hűségök és rajongó szeretetökben befolyásolhatni soha sem fogja.

Es azért éljenek lelkes németajku honpolgáraink!

Temesvár válasza a „Schulverein”-nak.

Temesvár városának hazaszeretettől áthattott német ajku polgárai választottak a Schulvereinnek. A magyar nemzet és a haza közvéleménye feszült figyelemmel várta az ott megindult mozgalom eredményét. Az eredmény megfelelt a nemzet várakozásának. Temesvár városa a haza körül szerzett érdemeinek koszoruját egy sohasem hervadó levellel gazdagította. F. hó 26-án gyűltek egybe az egykori Bánság fővárosának német ajku derék polgárai, hogy kifejezést adjanak a Schulverein elleni ellenszenvüknek. A gyűlés lefolyásáról a „Délmagyarországi Lapok” után közöljük a következőket:

Márczius hó 26-án d. e. 10 órára a nagy eső és viharos idő daczára a lakosság minden rétegeből főleg német származású körülbelül hatszáz polgár jelenlétében, Babusnik Ágost ur, a rendező bizottság megbízásából a népgyűlést megnyitván; fölkeré a jelenlévőket, hogy a népgyűlés tartamára elnököt választanak meg maguk közül. Szuchán Antal gyárvárosi polgár ajánlatára erre a népgyűlés által egyhangulag elnöké Babusnik Ágost ur, alelnökké id. Steiner Károly ur, jegyzővé Stras-

TÁRCZA.

Kossuth iratainak 3-ik kötetéből.

A magyar szabadságharc nagy vezetőjének a magyar emigráció viselt dolgairól szóló történeti munkáját két kötetből ismeri már a közönség. E napokban fog megjelenni a nagy munkát befejező III-ik kötet is, melyből néhány érdekes részletet mi is bemutattunk ez alkalommal olvasóinknak.

Az első mutatvány egy epizódot beszél el abból az időből, mikor a magyar hadsereg Görgey alatt Világoson letévén a fegyvert, a szabadságharc ama fejei, kik az oroszok és osztrákok hurkát kikerülték, Törökországba menekültek s ott lefegyvereztetvén, Viddinban őriztettek, vendégszeretettel ugyan, de mégis mint hadi foglyok.

Az orosz és kivált az osztrák diplomácia mindent elkövetett, hogy a magyar menekültek kiszolgáltatását a török portától kérészkölje. Sürgetett, követelt, még habortul is fenyegetőzött. Abdul Medszid hajhatatlansága menté meg csak a szegény menekülteket, ki megesküdött a Koránra, hogy később százezer alattvalóját földalozni, semhogy a vendégjog gyáva megsértésével válása ellen cselekedjék s nemzetét megalázza.

De még így is bajos volt az emigránsok helyzete, s midőn a fenyegetések mind komolyabb szint öltöttek: már csak Angliában volt bízodalomuk. Ha az támogatja a szultánt ellentállásban, akkor meg vannak mentve. Ha nem támogatja, — vérpad vár reájok és bitó, mint a szabadságharc többi vértanúira.

Ebből az alkalomból jegyzé föl Kossuth a következő érdekes részletet.

A magyar szabadságért lelkesülő angol.

A kiadatási kérdés tárgyalása alatt Viddinben voltunk, magyarországi menekültek. Mintegy ötezernyi lefegyverzett nép, a lengyeleket s olasz legiót is beleértve.

Magyarország ügyviselője: Andrassy Gyula gróf akkor még Konstantinápolyban volt. Tőle 1849. szeptemberben levelet kaptam Viddinben, melyben tudósított, hogy a nagyezter, a szeraszkiez és a külügyminiszter felszólították, adja tudomra, miként már csak egy mód van, úgy engem, mint az összes magyar-lengyel menekülőket a kiadatástól megoltalmazni, az, hogy térjünk át Mohamed vallására. Ez meg fog menteni, mert a vallásváltással megszününk menekvők lenni, törökökké leszünk s ezzel a kiadatás kérdése ketté lesz vágva.

E levelet a szeraszkiez táborvezérkarának egyik törzstiszteje hozta meg, mint futár a legnagyobb sietséggel, Várnáig egy e végre különösen kirendelt kormánygözöson, onnan pedig pihenés nélkül lóhalálban Viddinig.

Este volt, midőn a futár törzstiszt porbortottan szobámba toppant s a levelet kezembe adta. Elolvastam s igen természetes dolog, hogy habozás nélkül kijelenttem neki, miként én a vallásváltoztatást, midőn nem meggyőződésből, hanem önzésből, érdekéből történik, czudarságnak tartom. Mások másként gondolkozhatnak, én így gondolkozom. Akármí történik is velem, én ily áron nem akarom életemet megmenni s azért a mi önmagammat illet, változhatlan határozottsággal kijelentem, hogy az ajánlott életmentő módot el nem fogadom, de a következő reggel minden megjegyzés nélkül közölni fogom a levelet menekvő társaimmal, miszerint kiki akként határozhatson, a mint keblének Istene sugallja.

Ezeket nem pusztán emlékezetből, hanem egy Emlékirat nyomán bocsátom előre, melyet

később Kutahiából az emigrációz elkövetett méltálatlanságok felől küldtem Pulszkynak Londonba a végett, hogy adatokkal birjon sérelmeinket Webster Daniellel, az amerikai Egyesült-Államok nagyelekezettü államtitkárával megismertetni s Amerika pártfogását kikérni; mit ő utasításához híven meg is tett.

A következett nap reggelén összehívtam előbb menekvő társaim közül a főbket s a végzetterhes tartalmu levelet előtűk felolvasatam; utóbb tartalmát az összes menekvő seregnek is tudtára adtam.

Kik fogadták el, kik nem az ajánlott életmentési módot? A kik elfogadták, minő ígéretek alapján fogadták el s az adott ígéretek miként lettek megszerve? ezekre, a mint sok egyébre is, majd világot vetnek törökországi viszontagságaink idejéből fenmaradt irataim, ha egykor, valószínűleg már nem az én sir felé hanyatló kezem munkája által, nyilvánosságra kerülnek. Itt csak egyik elhunyt derék bajtársunk emléke iránt tiszteletből azt az egyet akarom megemlíteni, miként mindenkire élet-halál kérdése forogván fenn, éreztem, hogy nem szabad a futár török tisztnek már kijelentett egyéni elhatározásom felemlítésével mások nézetének elébe vágnom, s azért a levelet minden megjegyzés nélkül olvastam fel. Akkori (később hűtelen szerepet játszott) tolmácsom: Szöllösy sietett a felolvasott levélre megjegyezni: „Miért ne? Azt bizony megtehetjük!” Erre Mészáros Lázár fölemlkedett helyéből, s azon szeplőtlen becsületesség és önézetes férfiaság egyszerűségével, mely sajátja volt, ennyit mondott: „Am tegye ön, ha úgy tetszik; én nem teszem. Jöj-jön a minek jönni keil. Lehet, hogy felakasztanak, de én ilyen áron nem vásárolom meg az életet. Isten engem úgy segéljen!” És ezt oly nyugodtan, indulatnélkül mondá, mintha egy garasos sakkjátszma elvesztéséről vagy megnyeréséről volna szó; és csendesen helyére ült.

Szívemelő látvány volt, mely megilletődéssel ráztam meg a bajnok jobbját s tisztelettel hajtva meg előtte fejemet, ennyit mondké: „Követlek.”

Ezeket bevezetésül az epizodhoz.

Viddinben volt akkoron Guyon kíséretében úgyünknek egy meleg angol barátja, Henningson, ki a mint előbb égett a vágtyól hazánkért harcolni, úgy később fáradhatlan erélylyel buzgólkodott kiszabadításunkon s kimeríthetlenül találekony volt szabadságharcunk újból fölvetele előkészítésének munkáságánál s terveiben. Amerikába is e kísért ottani összeköttetéseinnél tehetséges közvetítőm, buzgó gyamolító volt. Később ott telepedett meg s harcziás viszketeg által, mely véreben volt merész, kalandoros vállalatokba sodortatott, a mi nevezhe egyideig a mindent merő fibuszterek egyik legvakmerőbb vezérének regeszertü hírhedségét fűzte. Ő volt az Viddinben, a ki Andrassy gr. válságos tudósítása alkalmával tanácsolá nekem: irjak Palmerston lordnak, tudassam vele a porta nyilatkozatát s adott válaszomat és szólítsam fel, siessen megmentésünkre méréleg vetni Anglia nyomatékát.

Elfogadtam tanácsát. Megirtam a levelet. — De mikép juttassuk oly gyorsan Palmerston kezéhez? — ez volt a kökknöz, mert a röp-penő perczek élethaláll lehettek terhesek. Szegények voltunk; futatgát küldení Angliába nem volt módunkban; a posta Viddinből kése-delmes is, bizonytalan is volt; Ausztrián keresztül kellett mennie s biztosak lehetünk, hogy a bécsi „fekete kabinet” gondoskodik fog, miszerint levelem ne jusson Palmerstonhoz. Kémekkel valánk körülveve. Én a viddini rend-őrönök házához valék beszállásolva. Jobb mód hiányában abban állapodtunk meg, hogy a belgrádi angol konzulhoz küldöm levelemet s megkérem; juttassa haladéktalanul, saját hiva-

ser Albert ur lett megválasztva. A megválasztottak helyeiket elfoglalván, elők Babusnik ur rövid szavakban eseteli a négyülés czélját, mely főleg a „Deutscher Schulverein“-nak a magyar nemzet becsülete és méltóságát megőrző felhívásában foglalt agitációk megtörése és visszautasítása végett lett egybehívva.

Utána Klein Jakab józsefvárosi polgár emelt szót.

A második beszédet Baader Henrik a közönségi vaspályatársaság igazgatója mondotta el. Az egész beszédében vörös fonálként csak egy eszme, csak egy érzelme vonult keresztül; az igaz, önzéstelen, becsületes magyar hazafiság érzelme.

Ezután Habekoszt Benjamin józsefkülvárosi polgár szólalt föl, ő röviden, szintén igaz magyar érzelmei tolmácsolván, csak arra kéri a négyülést, hogy minél erélyesebb hangon utasítsák vissza, nemcsak az ellenük, hanem az egész magyar nemzet ellen irányult sértéseket.

Legvégül beszélt Strasser Albert ur, a „Neue Temesv. Zeitung“ szerkesztője. Hosszasan beszélt, de beszéde oly kitünő, oly tartalomos és lelkesítő volt, hogy számtalan-szor, majdnem a rajongásig hevítette a hallgatókat. Néha perczekig tartó tetszésnyilatkozatoktól alig folytathatta beszédét. Strasser ur jó szónok, de ez alkalommal fölmulta magát. Lángra gyúlt az ő keble igaz hazafiságtól, de lángra gyújtotta a hallgatókat.

Beszédét hazafisnak, és a szónoklatban minden előnyt magában foglalónak kell jelezni, melynek hatása annál nagyobb volt, mert a gyakorlott szónok minden kellekével oly pompásan előadta beszédét, hogy ritkán hallhatunk ily bevégzett teljes sikerű és irodalmi becsület bíró szónoklatot.

Strasser ur beszédében kronologikus rendben említett tón a „Deutscher Schulverein“ inkriminált felhívásáról. A melyen sértő kifejezéseket idézte elő, és talpra esett érveléssel egyuttal bebizonyította az összes rágalmozó állítások valótlanágát. Hivatkozott az egész külföldi mozgalmak okozóira — az erdélyi szászokra. Párhuzamot vont a szepesi és erdélyi szászok között. Kifejtette az erdélyiek előzetlenségének okait, és megdicsérte a szepesi szászok hazafias magatartását. Azután kemény szavakkal ostromozta az erdélyi szászok alap-talan igazságait, melyely a nemes és lovagias-ságáról híres legbarátságosabb magyar nemzet, nemcsak a német birodalom, de az egész külföld előtt a különben méltán megérdemelt tekintélyében desavouálni akarják. Azután kikelt a „Deutscher Schulverein“ ellen, különösen pedig azon nehány tudósok ellen, kik alapos információ nélkül elég tapintatlanok voltak világ-hírről bíró neveiket ily aljas rágalmozó enuncziókhoz cégezéni adni; — végül kijelenté, hogy mind ő, mint pedig a temesvári német származású polgárok, soha és senki előtt sem most, sem jövőben nem akarnak másként tekinteni, mint csakis igaz, becsületes és lelkes magyar honpolgárok. Konstata, hogy nem volt a német ajku magyar polgároknak legkisebb aspirációja, — itt szeparizáló német nemzetiséget alkotni, mert mindig magyaroknak tudták és magyaroknak fogják tekinteni magukat, úgy a béke mint háborúban, úgy a jölet mint balsorsban; és valamiképen a magyar hazában a közös jölet gyümölcsét élvezik, úgy szívesen fogják — bár Isten övja — megosztani becsülettel a balsorsot is.

Figyelmezteti végül a polgárokat, hogy ne tekintse eme „Schulverein“ agitációit oly kicsinyesnek és egyedülének; mert legutóbb ismét alakult Münchenben egy ily társulat ily czim alatt: „Verein zum Schutze deutscher Interessen im Auslande“, mely oly vakmerő volt, hogy felhívást, mely szintén hemzseg a magyar nemzet ellen szórt gyűlölő rágalmozó — még a magyar országyűlés elnökének is beküldeni

talos pecsétje alatt Angliába. De ez is aggasztóan hosszadalmas unak látszott.

Miközben e fölött aggódánk, egy ember toppan be szobámba, tipikus angol alak kurtókalappal, rengeteg esernyővel hóna alatt, poros fáradtan. Meglátszott rajta, hogy hosszú utról jön s csak akkor érkezett.

— Jó napot, Gentleman!

— Jó napot, Sir! Mi tetszik?

— Indiából jövék oly czébből, hogy harcoljak a magyar szabadságért. Úgy látszik, későn érkeztem.

— Fájdalom, későn, — a mint látja. — Tessék leülni.

— Leült, még hátráb lökte kalapját, megtörölte izzadt homlokát, laba közé csapta rengeteg esernyőjét s elmélyedt körmei tisztogatásának munkájába.

Henningson fulembe sug:

— Hagyja ön abba a levelírást Belgrádba. Van már futárunk, a meg sem áll a Down Streetig.

— Ki az? — kérdezém.

— Ez itt ni — felelé.

— Ismeri ön?

— Nem, de angol ember, ez elég. Hozzá-lép s válsára üt.

— Sir!

— Mi baj?

— Rendben van önnek utlelevo?

— Rendben.

— Van pénze?

— Van.

— Jó. A dolog ez: (elmondja neki.) Hát itt élet-halál függ a perczektől. Emberré van szükség, a ki meg sem áll Londonig, se nem pihen míg ezt a levelet Palmerstonnak kezébe nem adja. Megteszi ön?

A derek angol ember felugrik székéről, felém nyújtja kezét s csak ennyit mond.

— Hol az a levél?

merészkedtek. Kifejti, hogy ezen egyletnek nemcsak a német művelődés terjesztésével a magyar honseretet elnyomása a főczélja, hanem egyuttal az is, hogy nemzetgazdasági szempontból és a kereskedelmet ápoló, szóval mindent itt Magyarorszában magához rántson, és azután titkos távolabbi czélját kivihesse.

Ezekkel szemközt nem lehet szónok szorint elég komolyan és elég erélyesen eme insinuatiókat és rágalmozókat visszautasítani; ugyanezért a rendező bizottság, egy albizottság által készített resolúció tervezetét fölolvastván, azt elfogadásra ajánlotta.

Nem lehet leírni ama hatást, melyet a resolúció tervezete keltett; minden egyes pontnál, majdnem szünni nem akaró dörgő éljennel fejezték ki lelkesedésüket a polgárok; — mire előnk a resolúció tervezetét mint a polgárgyűlés által kimondott végzést kihirdeti.

A resolúció szövege következő:

Tekintve, hogy a berlini „Deutscher Schulverein“ közhírré tett felhívásában akként nyilatkozik, hogy: „a Magyar- és Erdélyországtan lakó németek azért szorulnak leginkább ezen egylet segélyére, mivel ezeket egy ellenséges nemzet erőszakoskodásaitól meg kell menteni; ezen ellenséges nemzet alatt azonban egyedül és csupán a magyar nemzet érthető;

tekintve, hogy ezen egylet felhívásában azon sértő allítás foglaltatik, hogy „Magyarországban az uralkodó magyar kisebbség a német művelődésnek következetes teljes törekvételére működik már évek során át, annak dacára, hogy a nyelvek egyenjogúsága törvényileg biztosítva van;

tekintve, hogy a hivatott egylet „kiváló kötelességének tartja és ismeri, hogy a Magyar- és Erdélyországban lakó németeket a Magyarországtan uralkodó túrheterlen állapotokkal szemben oltalmába vegye; és kötelességszerű oltalom nyújtásra a 40 milliónyi német nemzetet felhívja,“ — ezáltal pedig Magyarországtan ellen csupán a gyűlölet, boszu és ellenséges indulatokat fejleszt;

tekintve, hogy ezen egylet feladatát és czélját tüzte ki magának mindenhol a „németek segélyére védszövetségként működni, hol modern barbarizmus a német műveltséget lábba tiporja,“ és ezen sértő kifejezés, az előbbiekkal összehasonlítva, kizárólag a magyar nemzet ellen van intézve;

tekintve, hogy ezen egylet sértő és rágalmozó kifejezéseit nemcsak fontartotta, hanem ujabbakkal tetézte, annak dacára, hogy egy hazai összes német nyelvű sajtó, mint az országyűlésben a magyar kormány a rágalmozó alaptalanságát és indokolatlanságát teljesen kimutatta;

tekintve továbbá, hogy nemcsak Temesvárosi k. város polgársága, illetve törvényhatósági bizottsága, hanem a fozolozott városi összes németajku községek előjáróságai önként, saját kezdeményezésükből, szabadon akként intézkedtek, — még mielőtt a törvényhozás kötelező erejűleg elrendelte volna — hogy a községi elemi népközpontban a magyar nyelv nemcsak a kötelezett tantárgyak sorába fölvették, hanem még azonfölül mint tan nyelv is alkalmaztassék;

tekintve főleg, hogy Temesvár város polgársága a magyar tannyelv behozatálát azon indokból rendelte el, hogy az elemi iskolákból a középtanodákba lépő gyermekek a magyar nyelvet már oly tökéletesen bírják, hogy a középtanodákban tanulmányait kizárólag magyar nyelven folytathassák és ezáltal is idővel, a szó legteljesebb értelemben vett, magyar honpolgárokká neveltsenek;

tekintve, hogy Temesvár német származású polgárai sohasem tekintették idegen vagy el-

különített nemzetiségűeknek, hanem mindenkor kizárólag a magyar nemzethez tartozóknak magukat; és belátták, hogy minden hazafinak kötelessége a hazai nyelv teljes művelése és tudása, sőt élénken érezvén és fájlatván önmaguknál annak hiányát; alkotmányos jogaik visszanyerése után azonnal a Gyár városban már évtizedek előtt magyar tannyelvű elemi iskolát fölláttattak és fontartottak csupán azon indokból, hogy gyermekeik a magyar nyelvben kiképeztesse;

tekintve ezebből folyólag, hogy sem Temesvárot, sem az egész országban a német nyelvnek kiküszöbölésére vonatkozólag törvény vagy kormányrendeletben alapuló intézkedésről legkisebb tudomással sem bírnak, tehát arról egyáltalában szó sem lehet;

tekintve, hogy hazánkban bárkinek joga van saját anyanyelvét szabadon úgy a köz-, mint a magánéletben, valamiként templom- és közszégen gyakorolni;

tekintve végezetül, hogy Magyarország összes nyilvános vagy magánokéztanodáiban a német nyelv és irodalom éppen úgy, mint a magyar nyelv mind rendes és kötelezett tantárgy előadott és így a német nyelv vagy művelődés elnyomása vagy kiküszöböléséről egyáltalában szó sem lehet;

mindezek folytán Temesvár sz. k. város német származású polgársága ezennel ünnepelesen kijelenti:

hogy a berlini „allgemeiner deutscher Schulverein“ felhívásában foglalt teljesen alap-talan, indokolatlan és a magyarországi viszonyokkal határozott ellentétben lévő állításokat és segélyajánlatokat — hivatlan, a magyarországi német származású honpolgárok által soha nem is kérelmezett toladók elhittségnek tekintik; annál is inkább, mivel hogy Temesvár város német származású polgárai magukat kizárólag magyar honpolgároknak tekintik és segélyajánlatot soha senki másról, mint magyar testvérektől sem nem kérnének, sem másról el sem fogadnának. Ugyanezért a külföldről származó minden néven nevezendő segély mentőajánlatot a leghatározottabban visszautasítják és olyannak tekintik, mely által szabadságuk és öncselekvési képességük a legérzékenyebben megsértenék.

A német származású magyar polgárok az egész országban, és különösen a temesváriak, a magyar nemzet kiegészítő részének tekintik magukat; és valamiként előbbi időkben származásukra való tekintet nélkül, a harczterén véres csatákban szívesen küzdöttek Magyarországtan és szabadságáért; és a jövőben forrón óhajlják, hogy a jölet és kulturfejlődés békes előérése közbeni működésüket szerencse kísérje és mint magyar honpolgárok, élvezzék azok jöteknő hatását.

És valamiként a német származású magyar polgároknak sohasem volt legcélszerűbb aspirációja az, hogy egy külön német nemzetiséget képezzenek, egy a leghatározottabban tiltakoznak az ellen, hogy jövőben olyanoknak jeleztessenek vagy tekintessenek; miért is minden, a magyar nemzet és törvényhozás ellen intézett tamadást olyanok tekintik, mely közvetlen ellenük is intéztetett, s ilyeket, mint gyűlöletes rágalmozásokat, a legkomolyabban visszautasítják.

Kijelentik továbbá, hogy az ily rágalmozó nem is származhatnak becsületes erelmű német származású magyar honpolgároktól, hanem csupán hazafias szent kötelességükről teljesen megfeledezett egyénektől; kikkel semmiféle néven nevezendő összeköttetésben nem állottak és nem is fognak soha állni; tiltakoznak határozottan végre azon föltevés ellen is, hogy az ilyféle egyénekkel összeköttetésben volnának, mert magában ezen föltevést és mint hazafias magyar önzertük és szennyfolt nélküli becsületük ellen intézett legmelyebb sértést, legérzékenyebben és leghatározottabban visszautasítják.

Kelt Temesvárot, a város ház tanács-terében 1882. márczius hó 26-án tartott német származású polgárok nagygyűlésén stb.

Ezen szöszérinti tartalmával közölt resolúciót, mely a polgárság hazafias érzelmeinek legfényesebb tanujele, a nagygyűlés eredetben a rendező bizottság tagjainak névaláírásával ellátva, a berlini „Deutscher Schulverein“-nak pósta útján elküldeni elhatározta; egyuttal föl fog a városi polgármester kéretni, hogy a nagygyűlés eredeti jegyzőkönyvét, melyben teljes szövegében a resolúció is benn foglalva leendő, a németajku lakosság honfui érzelmeinek maradandó és örökbecsű ereklyéjeként, a városi levéltárban megőrzés végett elhelyezze.

Steinbach Antal, kir. tanfelügyelő úr jelentése Torontál megye 1881. évi népoktatási viszonyairól.

(Tárgyalatott a közigazgatási bizottság január 27-én tartott rendkívüli ülésén.)

(Folytatás.)
A kir. tanfelügyelő egy kimutatást szerkesztett, mely a kerületi szolgabírák útján a termelők által kitöltve betérjesztetett, de ezen kimutatás 8. és 9. rovata, mely a tiszta haszonról szól, a legtöbb termelő által kitöltve nem lett, ennek okát kipuhatolván, így jutott a kir. tanfelügyelő tudomására, hogy a termelők nagyobb része a tiszta jövedelem kitévelését azért tagadta meg, mert azon balhiedelemben éltek, hogy ezen tiszta haszon után bizonyos adót lesznek kénytelenek fizetni.

Tekintettel a kezdetleges nehézségekre, melyekkel meg kell küzdeni, tekintettel továbbá arra, hogy igen sok fáradságba kerül, míg az ember a községi lakosokat saját jól felfogott anyagi érdekük előmozdítása czéljából a jó

ügynek megnyerni képes, mindezekkel szemben az eddig két éven át elért eredmény nem csak kielégítőnek, hanem öröndetes jelenségnek jelezhető.

Hogy hazánk déli vidéken ezen fontos iparág az iskolák és a nép által megkedveltessék, a szó szoros értelmében tökéletesen meghonosítottassék, a magunk részéről is nem csak hogy hozzájárulunk, de szükségesnek is tartjuk Excellentiád figyelmét a kir. tanfelügyelő által már 1880. évi szeptember 7-én 2028. szám alatt kelt nagyméltóságodhoz intézett jelentésében tett abbéli indítványára irányozni, hogy oly termelők, kik a selyemnyésztésben különös buzgalmat és tevékenységet fejtettek ki, a magas kormány által nem jutalmazásban részesítessenek, mert tökéletes meggyőződésünk szerint ez oly eszék, mely nagyon is alkalmas arra, ezen fontos iparágat különösen a népnél megszerettetni, ezzel való foglalkozásra ösztönözni.

Végre mely tisztelettel van szerencsénk jelenteni, miszerint a kir. tanfelügyelő részéről a selyemnyésztésnek a jelen 1882. évből leendő termelés tárgyában a kellő előintézkedések már most megtették.

Torontál megye területén a lefolyt 1880/81. tanévben 237 községi faiskola volt, melyek az 1868. évi XXXVIII. törv. cz. 55. és 64. §§-ai, úgy Excellentiád a községi faiskolákra vonatkozó számos rendeletei alapján lettek létesítve.

Ezen faiskolák közül sok törvényeszerűen van berendezve és rendszeresen kezeltetnek, minnek eredményeként van szerencsénk jeleníteni, hogy az ily községekben a legfelsőbb osztályu tanulók a fanemesítés minden nemével megismertettek, ezen faiskolák évenként az eladott nemesített gyümölcsfákból 10, 20, 30, 50 de 80 füz hasznosít is hajtának, mely összegek rendszeres faiskolai czelokra fordítatnak.

Tüzetes áttekinthetés czéljából van szerencsénk a torontál megyei összes községi faiskolák szolgabírói járásonkénti állapotát az 1881. évből előtűntető kimutatást 3/4-át becsatolva bemutatni.

Nem hagyhatjuk ez alkalommal érintetlenül, de sőt szükségesnek tartjuk nagyméltóságodnak mely tisztelettel jelenteni, hogy 1881. évből Budapesten rendezett nőparki-állításon Torontálból a pancsovai állami leányiskola (örmet nyert) a török-becei községi leányiskola egy a nagy-becekeréki és perjámosi zárdái és a nagy-kikindai róm. kath. hitfelekezeti leányiskolákban a tanulók által készített és kiállított munkák által igen szépen és méltóan volt képviselve.

Tiltott tankönyvek a lefolyt tanévben semminemű iskolában elő nem találtak, a tiltottállamellenes tankönyvek pontosan nyilván tartatnak és szigorúan ellenőriztetnek.

Nagyméltóságodnak 1880. évi augusztus hó 13-án 2280. szám alatt kelt a királyi tanfelügyelőhez intézett a megye területén létező siket-némák oktatására vonatkozó magas rendelethez értelmében van szerencsénk mely tisztelettel jelenteni, miszerint a siket-némák összeírása a kir. tanfelügyelő által eszközöltetett, a megye területén létező 307 307 éven alóli siket-némák rendszeres oktatása elrendeltetett, azok oktatására pedig Torontál megyében 15 tanító vállalkozott, mely eredmény éretet nem adhatunk, mert ezek oktatása a helyi viszonyok és körülményektől tétetik függővé, a mennyiben az oktatás részint a hiányzó okvetlenül szükséges tanszerek, ábrák hiányában igen nagy nehézségekkel van összekötve.

Feltűnő szép haladás mutatkozik az iskolai könyvtárak létesítésében, volt pedig az 1879/80. tanévben 137 iskolánál könyvtár, az 1880/81. tanévben 5 iskolánál lettek iskolai könyvtárak felállítva, van tehát ma a megye területén 142 iskolai könyvtár.

Ezen könyvtárakra nézve van szerencsénk mely tisztelettel jelenteni, miszerint a torontál megyei tankerületekben „népkönyvtárak“ nem léteznek, mert ezek létesítése igen nagy baj és akadályokkal volna összekötve.

A népkönyvtárak helyett Excellentiád 1871. évi márczius hó 4-én 2872. szám alatt kelt az ösmegyére vonatkozó, a volt határvidéki községekre nézve pedig a volt határvidéki népközpontok és tanítók jogviszonyairól szóló 1877. évi szabályrendelet 20. oldala 81. §-a és ezen szabályrendelet végrehajtása tárgyában 1877. évi december hó 18-án 32215. szám alatt kelt magas rendelete értelmében az „iskolai könyvtárak“ létesítettek, melyek évről-évre szaporodnak a beirattási pénzekből gyarapítatnak és úgy vannak egy tanító kezelése alatt berendezve, hogy ezebből nem csak ifjusági iratok, melyek a tanköteles gyermekeknek az egész iskolaéven átoltvasás végett folytonosan kiadotnak, hanem a tanítók további kiképzésükhöz nélkülözhetetlen szükséges szaklapok és a paedagogiai és didaktikai téren megjelenő legujabb termékek is évről-évre szaporítatnak, de ezenfelül gondoskodva van arról is, hogy a felnöttek számára nem csak hasznos valódi hazafias szellemű mulattató és tanulmányos jó könyvek, hanem az ipar és ésszerű gazdaszabta vágó népies modorban irt és ez okból könnyen érthető és felfogható művek is szerkesztettek be, úgy, hogy az iskolai könyvtárak minden tekintetben a kitűzött czélnak megfelelejenek.

Az iskolai és népkönyvtárak ügye, országos kérdés lett. A sajtó a legmelegebb rokonszennel üdvözli a nép minden rétegébe melyen beható eszmét, ezen eszme megvalósításában hivatottak pedig országszerte a legnagyobb buzgalommal működnek közre.

Minthogy pedig Excellentiád ezen fontos tárgyban 1877. évi január hó 17-én 1238.

szám alatt 20535. szám 29-én 279. rendeletei ismerve E ügyben ne magunk re elkövetünk közölt az is közl elérés annyira elé végképpen.

Hogy évre nagy ténykörmök mököl vilt.

Ezen i tanító kezel tanító végv végével 17 kötetek sz 4324 kötet haladásnak.

Az ismeret

ler
Az irán a községi hadköteles e illetőséggel a hadkötele datik.

Nálam I. korosztály született, de költözökötöl tolni, de hog lenleg hol te sítást nem n ezen hadköb qualificáltan egyszerűen az észrevét hogy „hollet

Azt vet tartja magát telend cselet községtől tö holletük nem irásból kihgy jesen ismeret továbbá hog „ilegal“-ok, rendszeren zug

Jaj, de h ről szóló utas tije szerint: születtek, de tése nélkül lajstromba fe 7-ik pont sz lajstromaiból s véve az elhat ködve más kö

Mindezek nisterialis rend az ismeretlen „Teljesen szülek a közs sem pedig a i illetőséget nem előtt ismerette

Ezekről voendő fel, s a írás vagy is a „Ismeretle kiknek szülek séget nyertek, hadköteles jele

Nézetem s összeírásba fel ban a törvény irandók (XI. m át nyilván tart a kérdés azért a jövőre vajjon melyik méltán, vagy azon járás tisz legál“-jai van

III

* Szemé főispán ur ő m begavölgyi árú Temesvárs és utazott.

* A nagy vasutrá s szelvény közöt

6794. sz. 1882.

A Toront létező személye zás folytán meg üzleti jogának nyitattik.

Felhivatna mélyes üzleti jo bályszerűen felsz az alólított alis

Nagy-Becs

szám alatt, 1877. évi december hó 18-án 20535. szám alatt és 1878. évi október hó 29-én 27909. szám alatt kelt nagy hatásvárató rendeleti által ezen fontos ügy elére állott, ismervé Excelentiaid ezen nagy fontosságú ügyben nemes és magas szándékú, a magunk részéről is mindent megtettünk és elkövetünk, hogy a tanuló ifjuság és a nép között az iskolai könyvtárak által a magas szándékú eléréssek, de egyben a nép körében annyira elterjedt ponyvatrodalom minél előbb végképpen kiszorítsassék.

Hogy pedig ebbeli intézkedésünk évről-évre nagyobb tért foglal el, bizonyítja azon ténykör, mely az alatt idezendő számokból világosan kitünik.

Ezen iskolai könyvtárakat rendszeresen egy tanító kezeli, volt pedig ezekben az 1879/80. tanév végével 13109 kötet, az 1880/81. tanév végével 17433 kötet, szaporodott tehát a kötetek száma a lefolyt 1880/81. tanévben 4324 kötettel, mi minden esetben öröndetes haladásnak jelezhető. (Vége köv.)

Az ismeretlen és teljesen ismeretlen hadkötelesekről.

Az iránt támadt egyhelyütt kérdés, vajjon a községi ujonczsereirésbe felveendő-e oly hadköteles egyén, kinek szülei a községben illetéssel bírnak, de úgy a szülők, valamint a hadköteles jelenlegi tartózkodása nem tudatik.

Nálam történt az eset, hogy például N. N. I. korosztályba tartozó egyén községben született, de szüleivel együtt 10 év előtt kiköltözött, hogy hová, azt kibirant puhalt, de hogy engedélyel-e, vagy anélkül jelenleg hol tartózkodnak, arra nézve felvilágosítást nem nyerhettem. Mitvön voltam tehát, ezen hadkötelest (mint mindig tettem) nem qualificaltam „teljesen ismeretlennek“, hanem egyszerűen felvettem ujoncz összeírásomba, az észrevételi rovatban pedig megjelöltem, hogy „holléte nem tudatik“.

Azt vette egy valaki (aki pedig nem tartja magát laikusnak) szememre, hogy helytelenül cselekedtem, mert oly egyének, kik a községből több évek óta kiköltöztek és hollétük nem tudatik a községi ujonczsereirésből kihagyandók és mint ismeretlen a „teljesen ismeretlenek“ jegyzékbe veendőek fel; továbbá hogy épen innen erednek a sok „illegál“-ok, melyekért a sorozó bizottság rendszeren zugolódni szokott.

Jaj, de hát ki tehet róla, mikor a véderőről szóló utasítás 15. §-nak, 5. pont, b) beütése szerint: „mindazok, kik a községben születtek, de onnet községi illetőségük elvesztése nélkül távol vannak“ a hadkötelesek listájába felveendőek, de sőt mi több, a 7-ik pont szerint az illetőségű hadkötelesek listájából senkit sem szabad kihagyni, kivéve az elhaltakat és olyanokat, kik kiköltözököde más községben nyertek illetőséget.

Mindzekeken kívül léteznek még egy ministerialis rendelet is, mely megkülönbözteti az ismeretleneket, nevezetesen: „Teljesen ismeretlenek“ azok, kiknek szülei a községben nem születtek, sem ezek, sem pedig a hadköteles szülöttek a községben illetőséget nem nyertek és a községi lakosok előtt ismeretlenek.

Ezekről külön nyomozási jegyzőkönyv veendő fel, s a keresztlelve kapcsán az összeírás vagy is a jegyzék készítenőd.

„Ismeretlen“ hadkötelesek pedig azok, kiknek szülei a községben születtek s illetőséget nyertek, de úgy a szülők, valamint a hadköteles jelenlegi tartózkodása nem tudatik. Nézetem szerint ezek a községi ujonczsereirésbe felveendőek a sorozás után azonban a törvénytelen távol levők jegyzékébe irandók (XI. minta 97. §.), hol is 16 éven át nyilván tartatni fognak.

A kérdés most ugyan nem időszerű, azért a jövőre nézve még is szeretném tudni, vajjon melyikünknek van igaz? és vajjon méltán, vagy méltatlanul támadatik-e meg azon járás tisztviselője, kinek sok ilyen „illegál“-jai vannak?

D. Bodó Sándor,
körjegyző.

HIRHARANG.

* Személyi hír. Hertelendy József főispán úr ő méltósága f. hó 25-én a temesvári armentesei-társulat val. ülésére Temesvárra és onnan néhány napra Budapestre utazott.

* A nagy-kikinda-beckerekéi vasutrá az építési engedély a 200-236. szelvény közötti rész kivételével, a közmunka-

és közl. ministerium által f. hó 28-án megadatott.

* Uj állami iskolák Torontálban. A vallás- és közoktatásügyi ministerium kebelében f. hó 23-24. napjain az ország déli vidékein felállítandó állami iskolák tárgyában értekezlet tartatott, melyen hat tanfelügyelő, köztük megyénk tanfelügyelője, Steinbach Antal úr is, részt vett. Az értekezlet megállapodása szerint megyénkben legközelebb nyolcz állami elemi iskola, két felsőbb állami leányiskola és két polgári iskolánál tanműhely fog felállítani. Mint öröndetes lényt említjük fel, hogy az állami iskolák felállítását maguk az illetők, nem magyar községek kérelmeztek és kötelezték magukat, hogy az iskola helyiségekről gondoskodnak.

* Torontálmege törvényhatósága f. hó 24. Hertelendy J. főispán úr ő méltósága elnökele alatt rendkívüli közgyűlést tartott, melyen a következő ügyek nyertek elintéztet. A dunai VI. és VII. r. öblözet árterti birtokosai által alakított pancsova-kubini armentesei társulat alapszabályai, tervezetei és költségvetése Bresztovác és Homolicz községek ugynekm különben a t.-becsei consortium észrevételeinek mellözésével jóváhagyattak és végleges megerősítést végték a közm. és közlekedésügyi ministeriumhoz felterjesztettek Zombolya község folyamodványára, melyben az ottani vasúti állomáshoz vezető köút építési és fenntartási költségeinek fedezésére 1872-ben nyert vámszedési jogot további 10 évre meghosszabbítani kéri, a közm. és közlekedési ministeriumhoz pártolólággal felterjesztett. — A február havi közgyűlés a megyénkben uralgó inségre tekintettel kimondá, hogy az 1880. évi 100.000 és 1881. évi 350.000 ftos inségköcsönöknek a f. év őze előtt esedékessé válandó kamat és tüke részletei fedezése céljából, ha a szükséges összeg a fizetési határidőre be nem folya, a megye rendelkezésére álló bármely alap előlegként igénybe vehető. Ezen határozat a belügyministerium által azon fellevelesben, hogy az az aratás után esedékessé válandó részletekre vonatkozik mint idő előtti feladatván, a községülés feljelentésével annak, hogy a kérdéses részletek már május és június havában válnak esedékessé, annak jóváhagyását újból kéri. Mellencze községének határozata, melyben a községet terhelő adóhátralékok törlesztésére egy 10.000 frtnyi kölcsön felvétele mondatott ki, jóváhagyattik. Hadzsis Caesar, m. aljegyző részére, hat heti szabadság idő engedélyeztetett. Ezzel a gyűlés véget ért.

* Színészet. Jakab Lajos a téli időnyen át Kecskemeten működött szinagazató jöhrü társulatával és az operettek sikeresebb előadásához saját zenekarával szinházunkban folyó évi ápril 9-én kezd meg, csak egy bérletre, összesen 16 előadásra terjedő időtartamra előadásait. Jakab Lajos társulatát a nyári időnyre Temesvárra, a jövő télre pedig Székeshérvárra szervezte, jöggal feltehetjük tehát e társulatot, hogy közönségünk műgenyeit is ki fogja elégíteni előadásával. E társulat, mint az előleges jelentés is tanuskodik, nagy kiterjedésű műsorozattal rendelkezik és a legújabb operetteket is adja. Csak is így remélhető, hogy országosan ismert nehez anyagi viszonyaink közepette is megfelelő pártolásban fog részveselni közönségünk részéről e rövid szinidény alatt, — mire is felhívjuk közönségünk szives figyelmét.

* A nagy-beckerekéi casinó társulat f. hó 26-án tartott rendkívüli közgyűlésén mint mondan szokás — heves vita után nagy többséggel elhatározatott, hogy a tagsági díjjakkal hátralékban levő tagok neveit kitüntető fekete tabla eltávolíttassék. Kulifay Lajos, társulati igazgató erre annak kimonodását kéri, hogy azon tagok, kik egy éven át nem fizetnek tagdíjat, a társulathól kilepeteknek tekintessenek. Ezen indítvány mellözésével Porozkay Béla közvetítő indítványa a társulat anyagi fennállhatását veszélyeztetve látván, a társulati ügyész kivételével beada lemondását, mely azonban, miután a közgyűlés már nem volt határozatképes, nem fogadtatott el. Ennek folytán a tisztikar a 27-én tartott választmányi ülésen újból lemondott. E lemondás felett az ápril hó 26-ára egybehivott közgyűlés fog határozni.

* Az überlandiális földek megváltásának kérdése — amint a „N. T. Ztg.“-nak írják — legközelebb végleg megoldatik, amennyiben a pénzügyminister e tekintetben törvényjavaslatot fog a ház elé terjeszteni. A törvényjavaslat alapját azon szerződés képezi, mely a megváltás iránt a pénzügyministerium és a volt kikindai kerület községei

által kiküldött hetes bizottság között létrejött. E szerződés az egyes községek által is elfogadandó, a mi ha meg nem történnek és ez által a kérdéses földek a jelenlegi birtokosok által meg nem válthatnának, a pénzügyminister kénytelen lenne az überlandiális földeknek a jelenlegi birtokosoktól való visszavétele (?) iránt egy újabb törvényjavaslatot terjeszteni a ház elé.

* A schulveren ellen a csatádi népgyűlésen kívül, mely nagy mennyiségben talán minden eddigit felül fog mulni, megyénk német községeiben általános a mozgalom. F. hó 26-án a volt katonai határvidék községeinek egyikében, Glogonon tartottak az ottani németajku polgarok egy népes gyűlést, melyen Johs Ignacz elnök indítványára egyhangulag nagy lelkesedés közt kijelentették, hogy a Schulverein illetéktelen beavatkozását megbotrankozással és a legbatarozottabban visszautasítják. A gyűlés a hazát és királyt éltetve oszlott szét. Mi pedig éltetjük Glogon község németajku, hazafias szelleműl áthatott derék polgarait.

* A csatádi népgyűlés. Már hetek óta nagy forrongás mutatkozik a Torontál északi részében fekvő német községekben. Csatádon f. hó 25-én értekezletet tartottak, mely alkalommal meg is alakult az unnepelet rendező bizottság. Ezen bizottság tagjai: Pólen Péter elnök, Ehardt Imre jegyző, továbbá Mühlbach Miklós, Gehl Mátyás, Weyer Keresztély, Bohm Adám, Löffler Jakab, Nikol Antal, Stein József, Straky János, Schneider Márton, Endres Jakab, Bieber Miklós és Mühlberger János. A folyó hó 29-én Csatádon megtartandó értekezleten minden a mozgalomban résztvevő község részére meg fog alakítani a rendező-, valamint az egész mozgalom vezető főbizottság is.

* Az ujonczállítás a zombolyai, n.-kikindai, pardányi és a n.-beckerekéi (városi) sorozó járásban a következő eredményt nyert. A zombolyai járásban besoroztatott a rendes hadsereg javára 155, a pórtartalék javára 61, a honvédség részére 9; a n.-kikindai járásban a r. h. j. 161, a p. t. j. 22, a h. j. 29; a pardányi járásban a r. h. j. 72, a p. t. j. 26, a h. j. 00; a N.-Beckerekéi városi járásban a r. h. j. 67, a p. t. j. 23, a h. j. 00. — Hatrálékban egyedül N.-Beckerek városa maradt 10 pórtartalékkal.

* A bessenyői kivándorlók közül a mult hét végén mintegy háromszázan visszatértek.

* A volt (magyar) katonai határvidéki területen fennállott italmérségi jog gyakorlat terjedelmének megállapítása iránt a belügyministeriumban értekezlet tartatott, mely e kérdésben végre végleges megállapodásra jutott. Az ebből kifolyó intézkedések már legközelebb megtétnek.

* Isten áldása. Makoról írják a „D. Z.“, hogy ott a napokban egy éjjel két aszsony — szomszédok — lebetegedett és mind egyikük három egészséges gyermeket szült. Egy kicsit sok az üdvösségből ennyi.

* „Délvidék“ (Südländischer Courier), új közgazdasági lap Szabadkán, mely különösen a délvidék kereskedelmi érdekeivel foglalkozand, ápril 20-án jelen meg 10.000 példányban, s egyes cikkeit a déli részeken divó nyelvek szerint német és szerb nyelveken is fog közölni. Munkatársai ismert erőkből álland. Megrendelési ára: egy évre 4 ft, a „Délvidék“ szerkesztőségének Szabadkára küldendő.

IRODALOM.

„Hatszáz magyar nemzeti dal“ czime azon díszes kötetnek, melyet legközelebb Mehnér Vilmos budapesti (IV. ker. papnövelde-utca. 8. sz.) hírlap és könyvkiadótló kaptunk. A czim ellen van csak kifogásunk, mert fáradságot vetünk magunknak s megolvassan a költeményeket, azok száma 617-et tesz ki. Ugy látszik tehát, hogy a „600“ csak szerény kerekszám akar lenni. A mi a művet illeti, az úgy kiállásra, mint beltartalomra pártatlan a magyar könyvpiacozon. Van összefoglaló, elavult antologia vers-, dalgyűjtemény elég, de ilyen nagyszabású, tapintattal, helyes érzékkel összeválogatott egy sincs. A lyrái, szavaló, hazafias, tréfás, leíró költészet gyöngyein kívül magába foglalja a könyv a régi jó, s a legújabb népdalokat, melyek a budapesti népszínház deszkáiról gyujtanak, vagy a nép ajkain temettek. Ezenkívül a repertoiron levő valamennyi operette azon dalait is felöleli a mű, melyek népszerűvé váltak; végre vannak benne opera-szövegek s a különféle nemzeti indulók. Ezzel még nem merítettük ki a vaskos könyv tartalmát. Azonban ez is eléggé ajánlja.

De leginkább ajánlja az, hogy — mert a vállalkozó szellemű kiadó tömeges keletre számít — ára a szép barna vászonba kötött példánynak egy forint; disz-példányé, aranyos arabeszkkel 1 ft 50 kr.; egész aranyvágással 2 ft. A ki nem szeretheti meg az egyes költők műveit külön-külön, továbbá a ki szereti a józú dalokat, arra nézve a „Hatszáz magyar nemzeti dal“ kincset ér. Ajánljuk olvasóink figyelmébe. Megrendelhető minden könyvkereskedő-, könyvkötő- és könyvgyűzőnél.

Közigazgatási bizottság.

Torontálmege közigazgatási bizottságának 1882-ik évi mártius 6-án tartott rendes havi ülésének tárgyszorozata.

(Vége)

Pósta és távirat ügy.

A temesvári pósta igazgatósága folyó évi 87/83. számú határozat következtében intézett átiratra tudatja, hogy a küldendő pósta ezenal nappal fog Gyertyamosra érkezni. — Tudomásul szagál.

Fegyelmi és felebbezett ügyek.

Tisza-Hegyes, Szaján és Vilmár községnek, továbbá a tisza-hegyesi urad. 21481. 1881. sz. a. a Tisza-Hegyes és Szaján községek között levő keresztúteleken épített dobogók költségei viselésé tárgyában hozott alispáni határozat elleni felfolyamodvány. — Az alispáni határozat feloldatik, az iratok további eljárás végett ugyanoda kiadatnak.

Gubesch János s társai jakubai lakosoknak az ottani jegyző elleni panasza. — Pancsovai szolgabírónak vizsgálat megejtése végett kiadatik.

Néhai gróf Zichy Ferraris Viktor hagyatékának a közte és gróf Rogendorf Robert között fennforgó vitás belvizügyben hozott alispáni határozat elleni felfolyamodvány. — Az alispáni határozat helyben hagyatik, az iratok további eljárás végett alispáni határozat kiadatnak.

Stankovits György nagy-beckerekéi lakosnak a 3247. 1881. számú közig. bizotts. határozat elleni felebbezése. — A felfolyamodvány elutasittatik, felfolyamodó polgarmeister utján erresittetik.

A török-kanizsai szolgabírósnak, Krausz Benó szerb-kereszturi földbirtokosnak paulais tartozása tárgyában kelt jelentése. — A török-kanizsai szolgabírónak további eljárás végett kiadatik.

A török-kanizsai szolgabírósnak, Gottbér Jakab földbirtokos paulais tartozása iránti jelentése. — A török-kanizsai szolgabírónak további eljárás végett kiadatik.

A szegedi kincstári és a deszki uradalom között fennforgó vitás belvizügyben 8584. 1881. szám alatt hozott alispáni határozat ellen, az elsőbb említett uradalom részéről közbevetett felfolyamodvány. — Az alispáni határozat helyben hagyatik, az iratok alispánnak kiadatnak.

Gróf Karácsonyi Guidónak a mult évi 3248. k. i. bgy. számú határozat elleni felfolyamodvány. — Köz-munka és közlekedési ministeriumhoz felterjesztetik.

Momirov Vászta botosi lakosnak felebbezése a 201. sz. házközösségi osztály ügyében 1881. évi 16084. szám alatt hozott másodfoku alispáni határozat ellen. — Felfolyamodvány visszautasítása mellett az alispáni II. foku határozat helyben hagyatik.

Mészáros Zakar és István tordai lakos felebbezése Torda község képviselő testületének 1880. évi január 3-án hozott azon határozata ellen, melyben tőlük a boszniai fuvarozás közben elpusztult fogaskért a kárterítés megtagadtatott. — Torda község képviselő testületének határozata helyben hagyatik, az iratok az alispáni hivatalnak kiadatnak.

A török-becei szolgabírónak jelentése Protits Mileva, mellenczei lakosnőnek, Todorovits Milan ottani jegyző ellen emelt panasza tárgyában. — I-ső foku határozat hozatal végett a török-becei szolgabírónak az iratok kiadatnak.

Spozia György és társai uzdini lakosok felebbezése az ottani 142. számú házközösségi osztály ügyében 1881. évi 22789. szám alatt másodfoku alispáni határozat ellen. — A II. foku határozat helyben hagyatik, felfolyamodók elutasittatik, az iratok az alispáni hivatalnak kiadatnak.

Klek községének felebbezése elfogotti ügyben az 1881. évi 24717. sz. alatt hozott alispáni határozat ellen. — Az alispáni intézkedés feloldása mellett Klek község képviselő testülete I-ső fokulag rendes intézkedésre utasittatik.

N.-Párdány község felebbezése a Ruk Anna vitás illetősége ügyében 29151. 1881. sz. a. hozott I-ső foku alispáni határozat ellen. — Az I-ső foku határozat megváltoztatásával Ruk Anna nagy-beckerekéi illetőségének mondatik ki, az iratok további eljárás végett alispáni hivatalnak kiadatnak.

Stutz Ferencz gyógyszerésznek, Franyovan engedélyezett gyógyszeriar felállításai helyének meghatározása tárgyában kelt alispáni határozat elleni felfolyamodvány. — Az alispáni határozatnak feloldása mellett a gyógyszeristárnak Franyova község bármely újbáni felállítására megengedtetik.

Miatov Szaveta és György perlaszi lakosok házközösségi ügybeni felebbezése. — A II-od foku határozat helyben hagyatik, az iratok az alispáni hivatalnak kiadatnak.

Hadkötelesek ügye.

Jovanov Jován szerb-klári lakos, Zsiván nevű fia, David Jakab petrovoszellói lakos, Nikola nevű fia, Radak Jetta homolice, Markovicsán Sándor szelusi lakosok saját, Toth Samuel debelyeiaci lakos Samuel nevű unoka, részükre adandó kivételes nősülési engedélyért. — Elutasittatnak.

Főispán úr ő méltósága a folyó évi ápril havi rendes ülés, ezen hó 3-ik napjára tűzi ki. — Tudomásul vétetik és valamennyi bizottsági tagok értesittetni rendeltetnek.

H I R D E T É S E K.

6794. sz. 1882. **Hirdetmény.** (80-2.1)

A Torontálmegebe kobelezett Perlasz községében létező személyes jogu gyógyszeriar üzleti joga elhalalozás folytán megüresedvén, ezen gyógyszeriar személyes üzleti jogának adományozása céljából ezennel pályázat nyittatik.

Felhivatnak ennélfogva mindazok, a kik ezen személyes üzleti jogot elnyerni óhajják, hogy ez iránti szabályszerűen felszerelt folyamodványukat f. é. **ápril 20-ig** az alólírott alispáni hivatalhoz nyujtsák be.

Nagy-Beckereken, 1882. évi márczius 25-én.

Alispán sorozáson:

Rónay,

megyei főjegyző.

440. szám 1882.

Értesítés.

A bega-csatornai hajózó község ezennel értesittetik, miszerint a kis-kostélyi lapzilipen, a tápcsa-tornán, a kis-topoloveczy árapasztó zilipen, valamint a hajózási csatornán, sürgösen foganatosítandó javítási munkák eszközölhetése végett, a közmunka- és közlekedési m. kir. ministeriumnak f. évi márczius 23-án, 9803. sz. a. kelt engedélye folytán, f. é. **ápril 11-től május 11-ig** a kis-kostélyi bega-csatornai lapzilip egészen zárva lesz. Annak esetleg hamarabb történendő kinyitása hasonló uton fog a hajózó községnek tudomására juttatni.

Temesvárt, 1882. évi márczius 23-án.

A bega-csatornai kir. mérnöki hivatal.

(77-2.1)

521. sz. k. i. 1882. **Hirdetmény.** (60-3.3)

Karl Norbert 5/1875. ipar. szám alatt iparhatósággal engedélyezett helybeli magán zálogüzletét e folyó évi február hó 23-án beszüntetettnek jelenté be.

Ez oknál fogva folyó évi február hó 23-tól zálogtárgyakat sem el nem fogad sem az elzálogosítottakra határidő hosszabbítást nem eszközöl.

Mi a község tudomása és tájékozása végett oly hozzáadással közhírré tétetik, hogy a kinem váltott zálogtárgyak folyó évi május hó 23-án d. e. 9 órakor az iparhatóság megbízottja jelenlétében a zálogüzlet helyiségében nyilvános árverés utján eladatni fognak.

Kelt Nagy-Szt.-Miklósán, 1882. évi február hó 28-án.

Buócz,

szolgabíró.

13*

Hirdetmény.

Alírott hivatal részéről közhírre tétetik, miszerint az 1882. évi III. és IV. oszt. kereseti adót, tőkekamat és járadék adó, valamint a nyilvános számadásra kötelezett vállalatok és egyletek adóját kitüntető jegyzék a városi aiszámvevőség irodájában az 1876. évi XV. t. cz. értelmében f. é. ápril 1-től kezdve bezárólag ápril 8-ig, tehát 8 napon át, mindenkinek betekinthes végett nyitva lenend, s hogy az adókövető bizottság ezen adótelekek letergyalása végett működését a volt Mihajlovics János-féle 635. össezir. számú házban — Arpad (kigyó-) utca — f. é. ápril 12-én megkezdendi és f. évi ápril 28-án befejezendi. Az adótelekeknek a követési bizottság által leendő megállapítása a városnak kapujára kifüggesztett adókötelesek sorrendje szerint és pedig minden nap delutáni 3 órától kezdve történend.

Enekk folytán felhivatnak az illetők, miszerint akár melyik adótétel iránt netalan felhozandó panaszait vagy felszólalásait a fent kitett idő alatt a bizottságnál érvényesítsék.

Kelt Nagy-Becskereken, 1882. évi márczius 27-én.

Kulifay Lajos, polgármester.

71. sz. 1882. Hirdetmény. (71-3.2)

A n.-becskereki kir. e. f. törvényszék, mint telekkönyvi hatóság részéről közhírre tétetik, hogy a nagy-becskereki kir. kincstári uradalom lakos végrehajtónak kerelmére, Martinov Riszta, Csuresin Józsa, Csuevity Mita, Kirtyanszky Szovra, Kirtyanszky Koszta, Csuresin Zsiva és néhai Despotov Arkadia özvegye Rája n.-becskereki lakosok, végrehajtást szenvedettek elleni 1825 frt 41 1/2 krra hatralékos 559 frt 79 1/2 krrnyi tőke követelése és járulékaiknak, valamint a jelenlegi 19 frt 50 krrban megállapított, és a meg felmerülendő költségeknél kielégítése végett a végrehajtási árverés, ezen kir. e. f. törvényszék területén fekvő mindannyi N.-Becskerek községi és pedig a 924. számú tjkönyvben A. I. 983. össezirási sz. a. foglalt, 1100 frtra becsült ház, tartozékai, melléképület, 560 □-olnyi épület-hely, udvar és kertre, — a 814. számú tjkönyvben A. I. 879. össezirási sz. a. foglalt 370 frtra becsült ház, istálló, 200 □-olnyi épület-hely, udvar és kertre, az ugyanott 6657-6658. részlet-számok alatt foglalt, 150 frtra becsült 800 □-olnyi szőlőre, — a 811. sz. tjkönyvben A. I. 876. össezirási sz. a. foglalt, 650 frtra becsült ház, tartozékai 500 □-olnyi épület-hely, udvar és kertre, — a 820. számú tjkönyvben A. I. 1459-1460. részlet- és 884. össezirási számok alatt foglalt, 660 frtra becsült ház, melléképület, tartozékai, 680 □-olnyi épület-hely, udvar és kertre, — a 855. számú tjkönyvben A. I. 919. össezirási sz. a. foglalt, 505 frtra becsült ház, istálló, 310 □-olnyi épület-hely, udvar és kertre, — végre a 933. sz. tjkben A. I. 989. össezirási sz. a. foglalt, 1205 frtra becsült ház, istálló, palinkaház, 560 □-olnyi épület-hely, udvar és kert, az ugyanott A. + 9162-9163. részlet-számok alatt foglalt 100 frtra becsült 800 □-olnyi szőlő, — az ugyanott 6345. r.-sz. alatt foglalt 80 frtra becsült 800 □-olnyi kaposztás kert és az ugyanott 6644. r.-szám alatt foglalt 80 frtra becsült 800 □-olnyi szőlőre elrendeltetik.

Az árverés megtartására határidőül 1882. évi június 17-ik napjának délelőtti 9 óraja ezen kir. e. f. törvényszék telekkönyvi hivatalában kitűztetik.

A kiküldési ár 1100 frt illetve 370 frt — 150 frt, 650 frt, 660 frt, 505 frt, 1205 frt, 100 frt, 80 frt és 80 frt.

Árverezni kívánók, tartoznak az ingatlanok becsárának 10% vagyis 110, illetve 37, 15, 65, 66 forintokat, 50 frt, 120 frt 50 krt, 10, 8 és ismét 8 frtokat készpénzben, vagy a kormány által ovadékképeseknek nyilvanított értékpapirokban a kiküldött kezéhez letenni.

A vételár két egyenlő részletben lefizetendő, és pedig az első az árverés jogerőre emelkedése napjától számítandó harmincz, a második ugyanezen naptól számítandó hatvan napok alatt, minden egyes részlet után az árverés napjátó számítandó 6% kamatokkal együtt.

Az árverési feltételek a hivatalos órák alatt alírott telekkönyvi hatóságnál és N.-Becskerek városa járásbíró-ságnál megtekinthetők.

Kelt a nagy-becskereki kir. e. f. törvényszék telekkönyvi osztályának, 1882. évi január 21-én tartott ülésében.

Pályázat. (68-3.2)

A nagy-kikindai községnél üresedésben levő illetve tisztújítás folytán betöltendő következő állásokra a pályázat ezennel megnyitattik, és pedig:

- 1-ször jegyzői;
2-ször orvosi;
3-ször állatorvosi és
4-szer bábai állomásra.

A jegyzői fizetés 600 frt, orvosi " 400 " állatorvosi " 200 " bábai " 180 " és szabályrendeletben megállapított díjjak.

Az orvos köteles, közegészségi törvény szerint sze-

mélyesen és nem borbély által halottkémi szolgálatot tenni, mely után 20 kr. díj egyenként jár.

Pályázni akarók felhivatnak, hogy ebbeli felszerelt kérvényeiket 1 frtos bélyeggel ellátva alírottához folyó évi ápril hó 29-ig benyújtsák, mely napon a választás a község házában megejtetni fog.

Nagy-Kikindán, 1882. mártius hó 18-án.

Krsztonosits Jenő, szolgabíró.

725. sz. k. i. ex 1882. (70-3.2)

Árlejtési hirdetmény.

A megye tek. alispáni hivatala folyó évi márczius hó 3-án 4952. sz. alatt kelt rendelettel az ó-telek—lamásfalvi uton ujonnan építendő faateresz helyreállításának hízosítása végett árlejtést rendelt el, mely alírt párdányi szolgabírói hivatal helyiségeben 1882. évi ápril hó 16-án d. e. 10 órakor fog megtartatni.

Az arra engedélyezett költségösszeg 735 frt 97 kr. Vállaikozni szándékozók azon értesítéssel hivatnak meg, miszerint ezen versenytárgyalásra 5%-os banálpénzzel ellátva jelennek meg, vagy pedig zart írásbeli ajánlataikat szabályszerűen készítve, 50-kros bélyeggel, valamint szintén 5 százalékos banálpénzzel ellátva, (mely alhat készpénz vagy allampapírokból), az árlejtést megelőző nap, azaz ápril hó 15-én, délelőtti 12 óráig ide nyújtsák be. E határidőn túl beérkező ajánlatok felbontatlanul fognak az illetőknek visszaadni.

Az ajánlatban a fenti költségből leendő százalékreárendelés számokkal és betűkkel világosan kiírandó. Az ajánlatban határozottan kitéendő, hogy ajánlkozó az építés helyi körülményeit, az építési feltételeket és műszereivényeket stb. teljesen ismeri és azoknak magát minden kifogás nélkül aláveti.

Az építendő ateresz munkálatnak előméréte s költségvetése, az általános és részletes építési feltételek és a szerződés mintája az alírt szolgabírói hivatalnál a szokott hivatalos órákban megtekinthetők.

Kelt Párdányban, 1882. évi márczius hó 14-én.

Torontálmegye párdányi szolgabírói hivatala.

ANZEIGE.

Wegen Domizilwechfel beabfichtige ich mein

Kaffee- & Restaurationsgeschäft

aus freier Hand zu verkaufen. Mit diesem Geschäft sind auch 4, eventuell 12 Gaßzimmer, ein großes Kellerwirthshaus und ein schöner Sommergarten verbunden.

Das Lokal ist auf einem der frequentesten Posten der innern Stadt vis-à-vis der königl. Post gelegen. Das Geschäft hat seine feste Clientel, und ist bekanntlich eines der renommirtesten in der Stadt.

Einwage reelle Kaufhüftige wollen sich bei dem unterzeichneten Eigenthümer melden.

Gr. Becskeref im März 1882.

Leopold Schabarich, Cafetier.

(74-3.2)

Egy gazdatiszt,

ki a földmívelés- és állat-, — különösen a sertés- és szarvasmarha-tenyésztésben — nemkülönbön a magyar, német, oláh vagy szerb nyelvben szóval és írásban tökéletesen járta, azonnal felvétetik.

Ajánlatok bizonyítványokkal együtt, Arnold Gombó, földbírtokos urnak, Dézsánfalvára [pr. Moravitz) küldendők. (79-2.1)

FRIEDMANN I.G. TEMESVÁROTT.

Temes-, Torontál- és Krassómegegyék részére, egyedül felhatalmazott képviselője a

Magyar Jelzalog Hitelbanknak Budapesten,

átvesz kölcsönfolyamodványokat gyors elintézés végett, birtokok és házakra kölcsönöket 1000 frton felül a legpontosabban eszközöl ki, és minden e szakban bevágó felvilágosításokat bérmentesen adja.

Iroda: (66-3.3)

Temesvár, Józsefváros,

Kütteltér 1. sz. a., Török-, előbb Missits-féle házban.

A legolcsóbb, legterjedelmesebb, legdiszesebb magyar hetilap. Egészen ingyenes regény-melléklettel

külön „DIVATLAP“ és külön „GAZDASÁGI és HÁZTARTÁSI“ lap!

Gyönyörű jutalomképek. Megjelenik tízezer példányban.

Előfizetési felhívás

„KÉPES CSALÁDI LAPOK“

szépirodalmi és ismeretterjesztő képes hetilapra.

Megjelen minden vasárnap.

A „Képes Családi Lapok“ 1882. április 1-én a negyedik évfolyamnak új negyedebe lép. Ez alkalomból felhívjuk az olvasó közönség figyelmét közkedveltségben álló szépirodalmi képes lapra. — A „Képes Családi Lapok“ hetenkint három ivnyi tartalommal, legdiszesebb kiállításban, eszino szines borítékban jelen meg. — Minden száma sok művészi kivitelü képet hoz. — A főlapban közöl elbeszéléseket, költeményeket, rajzokat, egy kitünő eredeti regényt, életképeket, stb. Minden számban egy ivnyi külön regény-melléklet könyvalakban. — Havonkint a „Növilág“ cz. divatlapot és „Gazdasági és háztartási lapot“ is hoz ingyenes mellékletképen. — A borítékon sok érdekes, mindenfajta talányt közöl. Kérdések, Feleletek, Ajánlatok stb. cz. rovatok állnak a közönség rendelkezésére. — Minden negyedeven gyönyörű szines műmelléklet egészen ingyen.

Már ez évfolyam 6-ik számához

Sz. Prielle Kornélia

és a 24-ik számához

FELEKINÉ-MUNKÁCSY FLÓRA

jeles művésznök színyomatú díszes arcképeit adtuk előfizetőinknek egészen ingyen.

Mutatvány számot kívánatra bárkinek bérmentve küld a kiadóhivatal.

Előfizetési ár:

Egész évre 6 frt. — Félévre 3 frt. — Negyedévre 1 frt 50 kr.

Melner Vilmos, kiadóhivatala, Budapest, papnövelde-utca 8. sz.

Hoff-féle malátakivonat egészségi sör. Császárok és királyoktól, mint szintén koronahercegek és koronahercegnek, nagyhercegek és hercegek által 50-ször kitüntette. Malátacsokoláde és malátacukorkák. Köszönő-irat. Az éltet fenyegető testi gyengeségtől megmentve a Hoff János-féle malátakivonat egészségi sör által. Harminez éves köhögés gyötörtöt oly mérvben, hogy végtére is, miután 72 éves kort érem, alig voltam már képes lélegzetet venni. Már minden életreményvel fel is hagytam, miután már meg sem bírtam mozogni. Egy barátom, ki ezelőtt hasonló bajban szenvedett, mint én, szerencsésen kigyógyította magát a Hoff János-féle malátakivonat-egészségi sörrel, nekem is tanácsolta ezen gyógyszer használatát. Szerencsém volt, hogy szót fogadtam neki. — Valódi esoda történt velem, mert 21 palacknak elhasználása után köhögésem legkellemesebb megelapítására végkép elhagytam, s azonfelül még erőm is visszatért, s most minden nehézség nélkül képes vagyok a legnagyobb utakat is megtenni. Ohajom az, miszerint ezen esemény nyilvánosan közudomásra tétessék, miszerint mindazok, kik oly bajban szenvednek, mint a minőben én szenvedtem, megdughassák, hol érhetik súlyos bajuknak gyors végét. Berlin, Koblanckstrasse 7., 1880. február 23-án. Bischoff Matyás.

Uradalomnál egy 23 éves, r. k., nőtlen fiatal ember, ki gazdasági tanintézetet kitünő sikerrel végzett, s huzamos ideig irodában alkalmazásban levén — jeles bizonyítványal rendelkezik, a magyar német és szerb nyelvet szóban és írásban bírja — szerény feltételek mellett irnoki, vagy más alkalmazást keres. Szives ajánlatok e lap szerkesztőségénél teendők. (61-3.3)

Egy nagyobb torontálmegegyei gazdaságban egy képzett fiatal (59-3.3) gazdatiszt f. é. április 24-ére jó fizetés mellett felvétetik. — Ajánlatok „gazdatiszt“ czim alatt f. hó végéig e lap kiadóhivatalához intézendők.

Jegyzősegéd, a ki a magyar, szerb és német nyelvben szóval és írásban járta kerestetik az alírott számára. A vizsgázott elsőbbséggel bír. A pályázók jelentkezzenek az alírottinnál. Bótoson, 1882. évi márczius 22-én. Barjaktarovits István, k. jegyző. (78-3.1)

Fuvódások, gyomorsav, ARANYÉR, székrekedés, máj- és epebajok, tisztítatlan vér, agy- és mell-vertolulás ellen. Orvosi vény után készítve. FŐ-ALKATRÉSZE: Svájci gyógyhatású növények kivonata. Egészen ártalmatlan. Jobb és olcsóbb mint bármely keserűvíz. Gyengén oldó hatású. Mindenkoru beteg használhatja. A használati utasítás az alább jelzett gyógyszerárakban ingyen kapható, mely számos százkör véleményét tartalmazza, s a labdacskok hatásáról s azok ártalmatlanságáról tanubizonyosságot tesznek. Vételkor BRANDT RICHARD gyógyszerész svájci labdacskai kérendők, melyek bádogszellenczékben adatkak, és pedig 50 szem 70 kr. és kisebb próbadozob 15 szemmel 25 kr. osztr. ért. — Minden valódi svájci labdacsk-dobozon a fennjelzett ragjegy létezik: fehér svájci kereszt vörös mezőben a készítő névaláírásával, Brandt Richard gyógyszerész svájci labdacskai. Kapható: Nagy-Becskereken Kellner József, Mencer Lipót és Steiner Miklós gyógyszerész uraknál. (180-4.4)

Felélős szerkesztő: Hegedüs Miklós.

Nyomatott kiadó Pleitz Fer. Pál könyvnyomdájában Nagy-Becskereken.